

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1915.

Första kammaren.

Nr 87.

Lördagen den 29 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 10,30 f.m.

Justerades protokollet för den 22 i denna månad.

Vid föredragning av bankoutskottets nästlidne dag bordlagda memorial nr 43, med förslag till nytt reglemente för riksgäldskontoret, biföll kammaren vad utskottet i detta memorial hemställt.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 213, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anordnande av elektrisk belysning och drivkraft vid statens vårdanstalt för alkoholister å Venngarn m. m.;

nr 214, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändring av bestämmelserna för statens meddelande av sjöför-säkring mot krigsfara;

nr 225, angående statsregleringen för år 1916; samt

nr 226, med överlämnande av ny riksstat.

Anmäldes och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser:

nr 220, till fullmäktige i riksbanken, med överlämnande av bankoreglementet;

nr 221, till fullmäktige i riksgäldskontoret, med reglemente för riksgäldskontoret;

nr 223, till Konungen, med reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning; och

nr 224, till Konungen, med reglemente för riksgäldskontoret.

Anmäldes och godkändes riksdagens kanslis förslag dels till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 175, angående utredning rörande omorganisation av rikets sjömanshus;

nr 176, angående vidtagande av vissa åtgärder från statens sida till främjande av landsbygdens förseende med elektrisk kraft;

nr 218, rörande revision av förordningen angående antagande av släktnamn m. m.; samt

nr 219, angående anordnande av rum för förtroenderåden inom riksdagens partier;

dels och till paragrafer i riksdagsbeslutet:

nr 27, angående bankovinsten;

nr 28, angående förslag till lagar om ändrad lydelse av 30 kap. rättegångsbalken, av 49 och 230 §§ utsökningslagen samt angående Kungl. Maj:ts högsta domstols tjänstgöring på avdelningar;

nr 29, angående val av två fullmäktige i riksbanken och två fullmäktige i riksgäldskontoret samt suppleanter för riksdagens samtliga fullmäktige i nämnda verk;

nr 30, angående instruktion för riksdagens justitieombudsman och instruktion för riksdagens militieombudsman;

nr 31, angående befrielse för riksbanken under viss tid från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld;

nr 32, angående val av riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare;

nr 33, angående val av riksdagens militieombudsman och hans efterträdare;

nr 34, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner nr 119 angående åtgärder från det allmännas sida för beredande av driftkredit åt idkare av mindre jordbruk och nr 129 med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse, till lag, innefattande vissa bestämmelser om centralkassor för jordbrukskredit, och till lag om ändrad lydelse av 11 § i lagen den 29 juli 1892 angående sparbanker;

nr 35, angående förslag till lag om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område m. m.;

nr 36, angående förslag till lag med särskilda bestämmelser beträffande viss samfällid skogsmark inom Kopparbergs län;

nr 37, rörande förslag till lag angående anskaffande av hästar och fordon för krigsmaktens ställande på krigsfot (hästutskrivningslag);

nr 38, angående ersättning i vissa fall för inkvartering, som föranletts av den under år 1914 anbefallda mobilisering av vissa av rikets stridskrafter;

nr 39, angående kreditivsummorna;

nr 40, angående förslag till förordning om behörighet att utöva läkarkonsten;

nr 41, angående förändring av tullsatserna å socker samt om ändrad lydelse av § 13 i förordningen med tulltaxa för inkommande varor;

nr 42, angående förordning om ändrad lydelse av 15 § 1,

- 3, 4, 5, 8 och 9 mom. samt 17 § 2 mom. i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin;
- nr 43, rörande delar av förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin;
- nr 44, angående ändrad lydelse av bestämmelserna för brännvin och sprit m. m. i rubrikerna 183—185 i gällande tulltaxa;
- nr 45, angående ändrad lydelse av 9 § i förordningen den 15 december 1914 om vad iakttagas skall i avseende å införande av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket;
- nr 15, i avseende å statsregleringen och rörande de med statsverket gemenskap ägande ämnen;
- nr 26, angående åtskilliga på grund av § 89 regeeringsformen väckta frågor;
- nr 46, angående förslag till lag om skyddskoppypmpning;
- nr 47, angående höjning av anslaget till statsmedicinska anstalten;
- nr 48, angående utsträckning av tiden för tullfri disposition av tullpliktiga utställningsföremål, som införts till baltiska utställningen i Malmö år 1914;
- nr 49, angående ändrad lydelse av 42 § 2 mom. i förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket;
- nr 50, angående lag om inskränkning i inmutningsrätten;
- nr 51, angående ändrad lydelse av §§ 10 och 21 i lasaretsstadgan den 18 oktober 1901;
- nr 52, angående Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till skyddskoppypmpningens ordnande;
- nr 53, rörande ändrad lydelse av 18 § i förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket;
- nr 54, angående ändrad lydelse av § 13 mom. 5 i förordningen den 9 juni 1911 med tulltaxa för inkommande varor;
- nr 55, rörande förordning angående utförsel av socker under viss tid utan erläggande av sockerskatt;
- nr 56, angående förordning om krigskonjunkturskatt;
- nr 57, angående beräkning av bevillningarna för år 1916;
- nr 58, angående förordnande av rum för förtroenderåden inom riksdagens partier;
- nr 59, angående statsregleringen;
- nr 60, angående disposition av besparingarna å huvudtitlarna;
- nr 61, angående Kungl. Maj:ts proposition angående utvidgning av riksdagens bibliotek till centralt förvaltningsbibliotek;
- nr 62, angående proposition med förslag till ändrad lydelse av § 3 i reglementariska föreskrifter för riksdagen;
- nr 63, rörande lag om ändrad lydelse av 2 § i lagen den 12 maj 1897 med vissa bestämmelser om riksbankens sedelutgivningsrätt, så ock angående forum för riksbanken, lag om ändrad lydelse av 3 och 6 §§ i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj

1897 samt lag angående rätt för Konungen att i vissa fall medgiva riksbanken viss ökad sedelutgivningsrätt;

nr 64, rörande förslag till förordning angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden;

nr 65, angående förslag till förordning om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken;

nr 66, angående förslag till förordning angående grunder för upplåtelse av vissa kronan tillhöriga vattenfall och strömfäll m. m.;

nr 67, angående nytt reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning;

nr 68, angående nytt reglemente för riksgäldskontoret;

nr 69, angående utbetalning av riksdags- och revisionskostnader m. m.;

nr 70, angående bestridande av sådana av riksdag föranledda utgifter, som av Kungl. Maj:t förskottsvis anvisats till utbetalning å statskontoret;

nr 71, angående sättet för betalning av räntor å statsskulden m. m., utgifter för kapitalökning och avbetalning å statsskulden;

nr 72, angående av riksdagen beslutade, å riksgäldskontoret anvisade utgifter för år 1916;

nr 73, angående sättet för gäldandet av å riksgäldskontoret anvisade utgifter;

nr 74, angående anslaget till allmänna järnvägslånefonden;

nr 75, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till dels lag om ändrad lydelse av 7, 16, 20 och 23 §§ i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring m. m.;

nr 76, rörande förslag till ändrad lydelse av § 18 mom. 2 i förordningen den 22 juni 1883 angående en postsparbank för riket;

nr 77, angående utredning om införande av helgdagar utan kyrklig karaktär;

nr 78, angående utredning och förslag rörande reglering av nattarbete inom bagerier, konditorier och s. k. hembagerier;

nr 79, angående ordnande av brandväsendet å landsbygden;

nr 80, angående förändrade bestämmelser rörande ersättning till vittnen och sakkunniga i rättegångsmål;

nr 81, angående ändrad lydelse av 10 § i förordningen den 17 maj 1872 angående ändring i vissa fall av gällande bestämmelser om häradsting m. m.;

nr 82, rörande förslag till lag om ändring i gällande bestämmelser angående förteckningar å lagfarter;

nr 83, angående förslag till lag om ändrad lydelse av § 22 värnpliktslagen den 17 september 1914;

nr 84, angående utredning om ändrade bestämmelser beträffande sjöfynd;

nr 85, angående lag om skyldighet för vissa värnpliktiga att under år 1915 undergå landstörmsbefälsutbildning m. m.;

nr 86, angående förslag till lag om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 och 2, § 3, § 5 mom. 3, § 7 mom. 3 samt § 8 mom. 2 och 3 i lagen den 24 maj 1895 angående skyldighet för kommuner och enskilda att fullgöra rekvisitioner för krigsmaktens behov;

nr 87, angående förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 21 september 1906 om automobiltrafik;

nr 88, angående förslag till lag om äktenskaps ingående och upplösning m. m.;

nr 89, angående förslag till lag om förfogande över vissa varor vid krig eller krigsfara eller andra utomordentliga av krig föranledda förhållanden;

nr 90, angående utredning om avskiljande av Stockholms stad i kyrkligt hänseende från ärkestiftet;

nr 91, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av § 8 i lagen den 10 oktober 1913 angående köttbesiktning och slakthus;

nr 92, angående utredning och förslag till lag om rätt för stat, kommun och municipalsamhälle att försälja vissa fastigheter med servitut, innefattande företrädesrätt till återköp;

nr 93, angående beredande av tillfälle för innehavare av lägenheter å ecklesiastika boställen att friköpa de innehavda lägenheterna;

nr 94, angående undersökning rörande verkningarna av gällande lagstiftning till förekommande av vanhävd av viss jord i Norrland och Dalarne;

nr 95, angående lag om rätt för Konungen att stadga förbud i vissa fall mot slaktande av svin och saluhållande av slaktat svin;

nr 96, angående utredning om ändring av 18 kap. 16 § strafflagen;

nr 97, angående förslag till lag om förbud för vissa personer att vistas å ort, där avdelning av krigsmakten är förlagd, samt till lag om ändrad lydelse av 10 kap. 14 § strafflagen;

nr 98, angående förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § 17:o i lagen om Kungl. Maj:ts regeringsrätt den 26 maj 1909;

nr 99, angående förslag till lag om talan i viss ordning angående rätt till strömfall;

nr 100, angående utredning rörande ordnande av landstörmsbefälsfrågan m. m.;

nr 101, angående ändrad lagstiftning rörande bevisning inför rätta; samt

nr 102, angående förslag till lag om eftergift vid krig eller krigsfara från vissa bestämmelser om arbetstid för minderåriga och kvinnor.

Justerades sex protokollsutdrag för denna dag.

Till åtlydnad av Kungl. Maj:ts nådiga kallelse avgingo herr talmannen och kammarens ledamöter kl. 10,48 f. m. till slottskapellet, där riksdagspredikan hölls av komministern i Storkyrkoförsamlingen, doktor R. Brandel.

Efter gudstjänstens slut begav sig kammaren till rikssalen, där jämväl andra kammaren infann sig. Sedan herr statsrådet och t. f. chefen för civildepartementet Linnér uppläst Kungl. Maj:ts nådiga förordnande för hans excellens herr statsministern Hammarskjöld att å Kungl. Maj:ts vägnar avsluta riksdagen samt talmännen var för sig framfört kamrarnas undersåtliga välönskningar och riksdagsbeslutet blivit av herr statsrådet och t. f. chefen för civildepartementet uppläst, förklarade å Kungl. Maj:ts vägnar hans excellens herr statsministern 1915 års lagtima riksdag vara avslutad.

Efter det första kammarens ledamöter återkommit till samlingsrummet och där intagit sina platser, framträdde herr Afzelius till talmansbordet och yttrade:

Vårt värv är slutat. Det har utförts under mulen himmel och icke sällan med tunga tankar. Men tidernas allvar har nog också visat sin makt att ena och samla; och jag tänker, att hos oss alla står 1915 års riksdag i ljusst minne.

I varje avsked blandas ett visst vemod. Däröver faller skuggan av en fråga: skola vi råkas igen? Den känslan är hos mig i detta ögonblick mycket stark; för min del är jag icke tveksam om svaret på frågan. Men ändå mycket starkare talar en annan känsla: tacksamheten för det överseende och den välvilja — jag kan gärna säga godhet, som mött mig från mina riksdagskamraters sida ända från mitt första inträde i denna kammare och till denna stund. Uppfylld av den känslan, säger jag er nu, mina herrar, *tack och farväl!*

Detta tal besvarades av herr Jonsson, Olof, i följande ordalag: Herr president! Meningarna hava nog ej så sällan varit delade mellan kammarens ledamöter om huruvida det ena eller andra beslutet varit det bästa möjliga; men om ett tror jag, att inom kammaren icke rått några delade meningar, nämligen om ett varmt och livligt, tacksamt erkännande av det urbana sätt, varpå ni nu liksom tillföre lett kammarens förhandlingar. Man kan med vemod tänka tillbaka på den tid, som gått, då snart sagt hela världen synes stå i brand, och man kan hysa en viss berättigad ängslan för att denna brand även kan spridas än vidare. Men det är väl allas vår förhoppning och önskan att vårt land hädanefter som hittills må kunna få leva i fred och sköta sina gärningar utan att störas eller inkräktas av obehöriga.

Tillönskande eder fortsatt hälsa och trevnad, hoppas vi alla,

att när kammaren härnäst åter sammanträder, vi då måtte få se eder, till glädje helt visst för alla kammarens ledamöter, åter intaga den plats ni nyss lämnat. Under den förhoppningen ber jag till sist få säga eder ett värdsamt tack och farväl.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 12 på dagen.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.
